

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ НА ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Галкін В. В., старший викладач

e-mail: halkinvv@mnau.edu.ua

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. Актуальність тез доповіді обумовлене необхідністю висвітлення питання відносно проведення державних закупівель в умовах дії правового режиму воєнного стану щодо стимулювання розвитку українського бізнесу.

Ключові слова: публічні закупівлі, воєнний стан, Prozorro.

Особливості проведення публічних закупівель на час воєнного стану мають враховуватися у законодавчому полі з метою забезпечення проведення державних закупівель та ефективного використання бюджетних коштів.

На період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування особливості здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», визначаються Кабінетом Міністрів України із забезпеченням захищеності таких замовників від воєнних загроз [1].

Замовникам забороняється здійснювати публічні закупівлі товарів, робіт і послуг у: громадян російської федерації/білорусі (крім тих, що проживають на території України на законних підставах); юридичних осіб, створених та зареєстрованих відповідно до законодавства російської федерації/білорусі; юридичних осіб, створених та зареєстрованих відповідно до законодавства України, кінцевим бенефіціарним власником, членом або учасником (акціонером), що має частку в статутному капіталі 10 і більше відсотків, якої є російська федерація/білорусь, громадянин російської федерації/білорусі (крім тих, що проживають на території України на законних підставах), або юридичних осіб, створених та зареєстрованих відповідно до законодавства російської федерації/білорусі.

Публічні закупівлі товарів, робіт і послуг для задоволення нагальних потреб функціонування держави в умовах воєнного стану відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 2 березня 2022 р. № 185». Деякі питання здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для задоволення нагальних потреб функціонування держави в умовах воєнного стану» здійснюються замовниками без застосування процедур закупівель/спрощених закупівель [2].

Україна з 2016 року приєдналась до багатосторонньої Угоди про державні закупівлі в рамках Світової Організації Торгівлі. Ця багатостороння угода регулює здійснення закупівель товарів та послуг державними органами сторін Угоди на основі принципів відкритості, прозорості та недискримінації. Після

приєднання до угоди українські учасники отримали право брати участь у державних закупівлях сорока п'яти країн-учасниць цієї угоди. На сьогодні це вже 48 країн, і серед них – Сполучені Штати Америки, Японія, країни ЄС, Південна Корея, Австралія, Нова Зеландія тощо. Загальний обсяг ринку державних закупівель, охоплений цією Угодою, оцінюється в 1,7 трильйона доларів США щорічно. Можна сказати, що приєднання до цієї Угоди відкрило найпростіший шлях для експорту вітчизняних товарів і все, що для цього потрібно – знайти цікавий для участі тендер в певній країні, оформити та подати належним чином документи, взяти участь в тендері та виграти його.

Враховуючи факт повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України, в квітні 2022 року Мінекономіки було надіслано лист до Міністерства закордонних справ України з проханням передати лист-звернення до Комітету щодо обмеження російського та білоруського бізнесу в операціях державних закупівель. 20 червня 2022 року було отримано офіційний лист від Секретаріату Комітету (GPA/155), який містив в собі спільну заяву 15 Сторін Угоди СОТ (Австралія; Канада; Європейський Союз (від імені всіх 27 країн ЄС); Ісландія; Японія; Південна Корея; Молдова; Чорногорія; Нідерланди щодо Аруби; Нова Зеландія; Норвегія; окрема митна територія Тайвань, Пенху, Кіньмен і Мацу; Україна; Великобританія та Сполучені Штати). В заяві зазначено, що Сторони не будуть брати участь у будь-якій роботі, пов'язаній з приєднанням російської федерації до Угоди СОТ, та вважають процес призупиненим [3].

Уряд зняв низку обмежень, які впливали на успішність проведення торгів. Серед іншого, тендер в Prozorro може бути проведений з пропозицією лише від одного учасника (а не мінімум двох, як раніше), що має підвищити кількість успішних закупівель в електронній системі, залишаючи при цьому можливість для відкритої конкуренції на торгах.

Знято обмеження щодо підняття ціни за одиницю закупівлі у 10% в разі коливання цін на ринку. Це дозволить не розривати договори в разі суттєвої зміни ціни на ринку та не проводити нові торги.

Дозволяється максимально використовувати переваги Prozorro Market. Так, знімаються обмеження щодо максимальної суми закупівлі в каталогах. Тож закупівельники зможуть майже в необмеженій кількості купувати типові товари (пальне, електроенергію, продукти харчування, ліки та медвироби тощо) за принципом електронного магазину або використовуючи запит цінкових пропозицій. Такий крок значно зменшить адміністративне навантаження на закупівельників.

Залишається великий перелік підстав для укладання прямих договорів для нагальних та оборонних потреб: в такому випадку достатньо буде прозвітувати про укладений договір (від 50 тис. грн) у системі Prozorro. При цьому чутливу інформацію про місце постачання чи місцезнаходження замовника та постачальника можна буде приховати. Також затверджується заборона на закупівлю товарів та послуг з постачальниками, пов'язаними з росією і білоруссю [4].

У електронних каталогах Prozorro Market з'явилася можливість завантажувати проєкт договору. Крім того, для закупівель продуктів, пального, ліків та інших товарів у Prozorro Market замовники можуть скористатися шаблонами договорів. Доопрацювання ще більше спростить досвід використання Prozorro Market та підвищить ефективність закупівель в е-каталозі [5].

Таким чином, законодавством уповноважено Кабінет Міністрів України встановлювати особливості проведення публічних закупівель на час воєнного стану та протягом 90 днів після його припинення.

В такій непростій ситуації Урядом та відповідно закупівельниками та постачальниками в цілому забезпечується проведення державних закупівель із урахуванням особливостей, які визначені та визначаються в період дії правового режиму воєнного стану, що дозволяє більш ефективно використовувати бюджетні кошти.

До того ж спрощується процедура закупівель із впровадженням і розширенням можливостей використання Prozorro Market, що може стати ефективним інструментом продажу. У надскладних умовах враховуються особливості проведення публічних закупівель та стимулюється розвиток українського бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Про публічні закупівлі : закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>.
2. Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування : постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 р. № 1178. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF#Text>.
3. Міжнародна діяльність у сфері публічних закупівель : Міністерство економіки України / Інформаційні ресурси. URL : <https://www.me.gov.ua/Documents/Print?lang=uk-UA&id=274b77ed-ad89-446f-83f5-7686f44827bd>.
4. Уряд запровадив нові особливості проведення публічних закупівель на час воєнного стану : Держзакупівлі. 19 жовтня 2022 р. URL : <https://dzplatforma.com.ua/news/58672-uryad-zaprovadiv-novi-osoblivosti-provedennya-publichnikh-zakupivel-na-chas-voennogo-stanu>.
5. Публічні закупівлі : Річний звіт / січень 2023. URL : <https://infobox.prozorro.org/upload/files/main/1930/589/zvit-rik-2022-zakupivli-2701-compressed.pdf>.

Abstract. The relevance of the thesis of the report is due to the need to highlight the issue of public procurement under the conditions of the legal regime of martial law in order to stimulate the development of Ukrainian business.

Keywords: public procurement, martial law, Prozorro.